

Тема. Екстер'єр та конституційні типи котів

- Екстер'єр котів.
- Конституційні типи котів.
- Породна група та порода.

Основні поняття: екстер'єр, конституція, породна група, порода, стать, породоутворююча стать, кондиція, стандарт.

Опис характерних ознак екстер'єру тварин в строго визначеному порядку називається **стандартом**. Він визначає, як мають виглядати тварини, що належать до тієї чи іншої породи.

Стандарт є документом, який забезпечує чистоту породи, а отже вирішує долі окремих тварин, тобто їх перемогу на виставках та участь у розведенні. **Дотримання стандартів** – це **основний закон фелінології**. Стандартом породи керуються селекціонери, заводчики та судді.

Кожна постійна ознака тварини – **стать** – пов'язана з її зовнішнім виглядом: будовою голови, тіла, кінцівок, хвоста тощо. Ознака, що визначає приналежність особини тільки до певної (і ніякої іншої) породи, називається **породоутворюючою статтю**. Статті описуються в стандартах в єдиному порядку для всіх порід котів. У цьому ж порядку слідує опис в оціночному листі, який заповнюється суддею на виставках котів. На підставі опису статей тварини та їх відповідності стандарту виставляється оцінка за екстер'єр у традиційній градації (відмінно, дуже добре, добре, задовільно) та виставляються номери зайнятих місць.

Стандарт розробляється і затверджується товариствами заводчиків (бридерів) і фахівців племінної справи – зоотехніками фелінологічних організацій за участю експертів-фелінологів. Спочатку стандарт втілює ті якості, які селекціонери хочуть надати породі (форма вух, хвоста, особливе забарвлення або текстура шерсті тощо).

Структура стандарту породи котів. Стандарт будь-якої породи домашніх тварин починається зі вступу, в якому йдеться про історію породи та її основні особливості. Опис основних породоутворюючих ознак наводиться у такому порядку:

– Загальна характеристика	– Лапки
– Конституційний тип	– Хвіст
– Голова	– Тип шерсті, шкіра
– Очі	– Забарвлення
– Вуха	– Кондиція та особливості поведінки
– Тіло	– Недоліки
– Кінцівки	– Таблиця балів, які нараховуються за кожну стать

1. **Загальна характеристика** – короткий опис котів певної породи, зокрема наводяться основні породоутворюючі статі та характерний тип шерсті та забарвлення (наприклад: Великий, масивний напівдовгошерстний кіт з коротким зламаним або закрученим у боб хвостом).

2. **Конституційний тип** відбиває особливості статури тварин. Різні типи статури визначають певні форми поведінки і темперамент. У стандартах порід приділяється особлива увага зовнішнім – **екстер'єрним** – ознакам, які легко визначаються під час експертизи. Виділяють такі конституційні типи: гіперстенічний, нормостенічний, атлетичний і нормостенічний, астенічний типи.

Важкий, масивний, костистий, присадкуватий – **гіперстенічний тип**. Міцний кістяк, круглий об'ємний череп, коротка сильна шия, широка грудна клітка, невисокі кінцівки з компактними круглими лапками, короткий, товстий біля основи, хвіст, що плавно звужується до закінчення. Коти важкого типу виглядають компактними, присадкуватими, кремезними (перси, екзоти, британці, скоттішфолди, манкси). Це спокійні, навіть дещо повільні та меланхолійні тварини.

Міцний, м'язистий, костистий, пропорційний – **нормостенічний, атлетичний тип** (норвезькі лісові, європейські короткошерсті). Кінцівки середньої довжини, пропорції відповідають тваринам дикого чи вуличного типу із живим, рухливим, врівноваженим темпераментом.

Міцний, сухий, досить костистий, високоногий – **нормостенічний тип** котів зі збільшеними показниками довжини і висоти, та з дуже збудливою нервовою системою, експресивним темпераментом, властивим східним кішкам (наприклад, турецька ангора).

Легкий, ніжний, тонкокістковий, високоногий **астенічний тип** конституції з довгою, вузькою головою, на довгій тонкій, елегантній шиї, вузька грудна клітка, високі тонкі кінцівки з овальними витягнутими лапками, корпус розтягнутий, тонкий хвіст довгий (сіами, орієнтالي, балінези). Цей тип має надмірно збудливий, некерований темперамент.

Перерозвиненість за крайніми типами – надмірно грубий, рихлий і надмірно ніжний, легкий тип – загрожує різними вадами будови тіла та поведінки. Тварини цих типів не використовуються у розведенні, хоча на виставках можуть отримувати досить високі оцінки.

3. Приналежність до породи у більшості котів визначається особливостями будови **голови** (винятком є бобтейли). За формою голова може бути круглою, трапецієподібною, клиноподібною та трекутнрою. Відзначаються такі ознаки:
- величина голови та її пропорційність,
 - розвиненість черепної частини,
 - опуклість або площина черепа,
 - характер переходу від мозкової до лицьової частини черепа,
 - довжина та ширина носа,
 - ширина морди,
 - розвиненість щелеп, вилиць та підборіддя,
 - характер носового дзеркальця,
 - наявність вібрисів та подушечок під ними,
 - пінч (різко позначені западини при переході від виличних дуг до подушечок вібрисів),
 - стоп (різкий (майже 90°) перехід чола до спинки носа),
 - щокатість та деякі інші особливості.
4. **Очі** відзначаються їх форма і постав, та відстань між внутрішніми кутами. За формою виділяють круглі, краплеподібні (округлі), овальні, мендалеподібні очі. Колір очей багатьох порід має відповідати забарвленню: для основних забарвлень та їх димчастих варіет характерні **жовті, помаранчеві або мідні** очі; для котів дорогоцінних забарвлень (шиншила, сріблястий, золотий) звичайні **зелені** очі; для колорпойнтів – **кобальтово-блакитні**; для білих кішок - **жовто-жовтогарячі, блакитні**, допускається різноокість. У аборигенних котів, які не підлягали тривалій селекції, очі бувають невизначеного **жовто-зеленого кольору** (лісовий горіх).
5. **Вуха** у кішок різних порід розрізняються за висотою, відстанню між ними, по відкритості вперед або в сторони, нахилу кінчиків. Вирізняють стоячі загострені, стоячі округлі, прилеглі (загнуті вперед), загнуті назад вуха.
6. **Тіло** (шия, груди, спина, боки, живіт, пах, круп). Опис включає масивність тіла, кістковість, пропорційність і пропорційність частин тіла, розвиненість мускулатури, широкотілість, міцність спини.
7. **Кінцівки** повинні бути пропорційні корпусу, причому у кожної породи свої пропорції та свій характерний постав.
8. **Лапки** певних порід кішок повинні мати певну форму: круглу або овальну, пальці витягнуті або зібрані в грудку, з випущеними або підібраними кігтями. Ампутація пазурів неприпустима.
9. **Хвіст** може бути прямим, довгим або коротким, у формі боба або пенька, опушеним рівномірно або з так званим підвісом, у формі крила, куща, поліна залежно від розподілу покривного волосся та підпуші.

10. *Тип шерсті, шкіра*. Описуються текстура волосяного покриву, відзначаються сезонні особливості розвитку шерсті.

У стандарті лише чітко та лаконічно перераховуються вимоги до волосся чи шкіри даної породи. Але треба розуміти, що стан шерсті, її доглянутість відіграють на виставках величезну роль. Власникам породистих тварин треба знати, як підготувати kota до виставки, як правильно використовувати косметику. Шерсть деяких порід легко звалюється в ковтуни або січеться, видирається при вичісуванні. Для уникнення травматичних пошкоджень волосків при вичісуванні, особливо у довгошерстих порід, застосовуються різні присипки, кондиціонери та шампуні, які нерідко є професійною таємницею деяких грумінгерів. Експерт обов'язково відзначить такі дефекти, як наявність ковтунів, лисин тощо. У сфінксів оцінку знижує наявність тріщин та потертостей, пігментні плями та вугри на хвості.

Сибірська, нібелунг, бенгальська, сфінкс, герман рекс, лембкін.

11. *Забарвлення* має відповідати встановленим вимогам тону, типінгу, тикінгу, малюнку, припустимому поєднанню кольорів один з одним і з білим.

Виділяють такі основні форми забарвлення: однотонний, біколор (з білими плямами), черепаховий (трикольоровий), табі (чорні полоси або плями дикого типу; пойн).

Інші автори виділяють такі типи забарвлення: 1 – червоний; 2 – ліловий; 3 – чорний черепаховий; 4 – чорний сріблястий тигровий; 5 – червоний мармуровий; 6 – ліловий плямистий; 7 – блакитний тикований; 8 – червоний ван; 9 – чорний арлекін; 10 – мітед; 11 – колор-пойнт з темно-коричневими мітками; 12 – блакитний плямистий з білим.

12. *Кондиція та особливості поведінки*. Тварина має бути здоровою, доглянутою та «доброзичливою». Поведінкові особливості, властиві різним конституційним типам, неможливо визначити на шоу, оскільки експерт не тестує тварин на швидкість мисливської чи орієнтовної реакції. Але агресивна та істерична поведінка kota може стати підставою для дискваліфікації.